

FILADELFIA

a nyitott ajtó és a segítő szeretet helye volt

ÍRTA: Gimesi Zsuzsanna

A második világháború után hatalomra jutott rendszer arra is törekedett, hogy – nem válogatva az eszközökben – fölszámolja az egyházakat és az egyházaktól működtetett intézményeket, hogy teret adjon annak a rendszernek és gondolatiságnak, amelyben Isten a legkevésbé sem kaphatott helyet. Rákosi Mátyás terve az volt, hogy 15 év alatt fölszámolja az egyházakat, és az egyházakhoz kötődő intézményeket, amelyek oly fontos munkát végeztek korábban a gyógyításban, a tanításban, az árvallásban – egyáltalán, az emberekért végzett szolgálatokban. Ez a terv – többek között – a Filadelfia Diakonissza Alapítványt is érintette. Erről beszélgettünk Magyar Balogh Judittal, aki életét az egyházban végzett szolgálatra szánta, ezen belül is a gyógyításban képzelte el az emberekért végzett munkát.

■ Maga a diakonia szó, az emberekért végzett szolgálatot jelenti, és amikor a 20. század első éveiben svájci segítséggel a magyar református egyházban is megjelent ez a segítő szervezet, Filadelfia néven először szövetség, majd egyesület, később alapítvány formájában működve, föl vállalta a gyógyítás, árvallás, tanítás, idősgondozás szolgálatát. Először átvették, majd 1906-ban megvásárolták a Bethesda kórházat a város akkori szélén, ahol a gyógyító munkát folytatták.

■ *Mindезen feladatokhoz pedig, elhívott emberek kellett.*

■ Diakonisszának olyan komoly, józan gondolkodású és tiszta erkölcsű hajadonok, vagy gyermekeken özvegyek jelentkezhettek, akik élethivatásnak tekintették a fenti szolgálatokat. Úgynevezett anyaházakban laktak, tanultak, és nyerték el később beosztásukat, egyéni tehetségük szerint. Elméleti- és gyakorlati fel-

adatokat egyaránt végeztek. A betegápolás mellett könyvelést, levelezést, német nyelvet is tanultak, szociális munkát, gyermeknevelési ismereteket, csecsemőgondozást, élelmezésügyet, tehát akár egy nagy konyha vezetéséhez is érteni kellett. A diakonisszák egyenruhában jártak és természetesen feltétel volt a hit gyakorlása. Én 1922-ben születtem, sok gyermekes, szegényparaszti családban. Jászkarajenőn éltünk egy tanyán, de családom hűséges, sőt templomépítő református család volt. Megérintett a háború utáni ébredés, én is bekerültem ennek a sodrába. Konferenciákra jártam, és ekkor döntöttem úgy, hogy életemet a hit szolgálatába állítom, 1949 elején jelentkeztem diakonisszának.

II. Évfolyam. MEGJELENIK ÉVENKINT NÉGYSZER 1908. 3. szám.
március, június, szeptember és december hó 30-án.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL BUDAPEST, VI. kerület, Hermina-út 39. szám.

TARTALOM. Vezérszék: Miért állok a Filadelfia-diakonisszaszövetség mellett?
Dr. Szabó Aladár. — A gyülekezeti diakonia képeiben. B. — A mi munkánk.
— Kibírtfélék: Diakonissza-népiskolánk. — A Filadelfia közgyűlése. —
Adományok jegyzéke.

Szechenyi-telepi diakonissza-népiskolánk növendékei.

■ *Akkor Pestre költözött az anyaházba. Nem volt nehéz a külvilágtól való elszakadás?*

■ Szigorúan szabályozott rend szerint éltünk. Hívtak bennünket „református apácáknak” is. De sokat tanultunk, lelkesen és teljes odaszánással készültünk arra a jövőre, amely sajnos nem jött el, hiszen 1950-51-ben felszámolták az anyaházakat majd megszüntették a Filadelfiát.

■ *Mi lett a diakonisszákkal az anyaházak megszüntetése után?*

■ A szétszórás persze előre eltervelt volt. Többen visszatértek eredeti lakóhelyükre és megpróbálták elhelyezkedni, soha nem említeni azt, hogy korábban hol tanultak és milyen életpályára készültek. Ugyanakkor a református egyház is próbált segíteni, és munkát adni sokunknak – per-

sze mindenkinek nem tudtak. Az intézet január 1-jén zárta be kapuit, és én őstől az Egyetemes Konvent konyhájának helyettes vezetője lettem. Élelmezésügyi ismereteimet tudtam tehát hasznosítani. Tíz éven át ez volt a munkám, egészen a konvent megszűnéséig. De ezalatt is mindig élt bennem a vágy, hogy nekem a gyógyításban, az egészségügyben lenne a helyem. Mikor tehát bezárult az élelmezésügyi kapuja, felvettek a Sportkórházba és az egészségügyi főiskolára is, ahol ápoló, asszisztens és műtősnői szakon végeztem. Végül szép tervem valóra vált, mert a Péterffy Kórházban dolgozhattam főműtősnőként 22 évig.

■ *A Bethesda kórház területén kialakított szárnyban helyet kaphattak az idős diakonisszák és ez a lehetőség ma is működik. Sajnos, hogy az idő múlásával egyre kevesebben vannak már.*

■ Igen, évről-évre fogynak. Alig vagyunk már egy páran. Pedig hajdanán igen nagy fellendülést hozott ez a szolgálat az emberek között. A 20. század első éveiben, sőt évtizedeiben újabb és újabb anyaházakra, árvaházakra és iskolákra volt szükség. A mi kerületünkben is, Pestújhelyen, 1913-ban épített egy népiskolát a Filadelfia Diakonissza Egylet, és mivel akkoriban formálódott ott egy ígéretes református közösség, hát az istentiszteleti alkalmakat is ebben a házban tartották, egészen addig, amíg lett annyi ereje a gyülekezetnek, hogy templomot emeljen 1928-ban.

■ *Ha az '50-es évek ideológiája nem számolja föl a diakóniát, az emberekért végzett egyházi szolgálatot, és nem szórja széjjel a szolgálókat, ki tudja, ma milyen kiterjedt és jól működő hálózat lenne ez, a segítségnyújtás világában.*

■ Így van. De mindazok, akik szétszórattak akkor új, civil munkahelyeikre – ha nem is beszélhetek róla – de magukkal vitték a szolgálat, a hűség, a hit erejét. Azoknak az életpéldájával együtt, akik egész életüket és javaikat is ide szánták, mint például az alapító Biberauer, azaz Bodoky család.

■ *Filadelfia – egy ősi, kisázsiai város és keresztyén gyülekezet neve, amelynek romjai ma is láthatók Nyugat-Törökországban. A név "filadelfia" a segítő, testvéri szeretetet jelenti. Ez, és az a „nyitott ajtó” amelyet Isten adott a filadelfiai közösségnek – ahogy a Bibliában olvassuk – fémjelezte végig ezt a szolgálatot. Erről pedig – éppúgy mint a Jelenések könyvében hangzik – csak jól lehet mondani.*

Szerzetesrendek föloszlatása, eltörlése (lat. *abolitio*):

szoros értelemben szerzetesrend megszüntetése az alapításra jogosult egyházi hatóság által; tág értelemben rendek elpusztítását és működésképtelenségét célzó állami adminisztratív intézkedés.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1950. évi 34. sz. törvényerejű rendelete a szerzetesrendek feloszlatásáról:

„1.§ A Magyar Népköztársaság területén a szerzetesrendek működési engedélye ennek a törvényerejű rendeletnek hatálybalépésével megszűnik. Nem vonatkozik e rendelkezés a katolikus egyházi iskolákban a tanítás ellátásához szükséges megfelelő számú férfi és női tanítórend működési engedélyére.

2.§ Mindazok a szerzetesrendek, amelyek működési engedélyeinek hatálya az 1.§ értelmében megszűnik, kötelesek működésüket a Magyar Népköztársaság területén ennek a törvény erejű rendeletnek hatálybalépésekor megszüntetni.

3.§ A Belügyminiszter, a Vallás- és Közoktatásügyi miniszterrel egyetértésben állapítja meg azt, hogy az 1.§ alapján mely tanítórendek folytathatják tevékenységüket.

4.§ Ez a tvr. a kihirdetés napján lép hatályba; végrehajtásáról a Belügyminiszter, a Vallás- és Közoktatásügyi miniszterrel egyetértésben gondoskodik annak figyelembevételével, hogy azoknak a szerzetesrendeknek tagjai, amelyeknek a jelen rendelet értelmében működési engedélye megszűnik, 3 hónapon belül a volt rendházakat elhagyják.

Kiss Károly s.k., a Népközt. Elnöki Tanácsának h. elnöke, Szabó Piroska s.k., a Népközt. elnöki Tanácsának titkára.”

Ennek értelmében a bencések, a piaristák, a kapisztránus ferences és a Szegény Iskolanővérek rendje kivételével az összes magyar szerzetesrendet megszüntették. A föloszlatott rendek tagjait 3 hónapon belül a rendház elhagyására kötelezték, többeket ennek lejárt előtt internáltak. A megszüntetett rendek ingó és ingatlan vagyona az államé lett. ...Az 1950-es föloszlatáskor több ki-mutatás is készült. A források összevetéséből úgy tűnik, hogy 23 férfi szerzetesrend került feloszlatásra 182 rendházban 2582 szerzetessel. Ugyanekkor mintegy 40 női rend megszüntetésére került sor, kb. 450 rendházzal. A létszámra csak becsléssel következtethetünk. 1948-ban 6 rend adatainak híján 9500 apáca volt, így a feloszlatás kb. 10.000 apácát érinthetett.

(Forrás: <http://lexikon.katolikus.hu>)